A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2008. május 15. *

A C-276/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte d'appello di Firenze (firenzei fellebbviteli bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2007. június 11-én érkezett, 2007. május 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

Nancy Delay

és

az **Università degli studi di Firenze**,

az **Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)**,

a **Repubblica italiana**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: U. Lõhmus tanácselnök, J. N. Cunha Rodrigues (előadó) és A. Arabadjiev bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. március 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– N. Delay képviseletében L. Picotti avvocato,

– az Università degli studi di Firenze képviseletében R. de Angelis és S. de Felice avvocatesse,

– az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) képviseletében L. Maritato, A. Coretti és F. Correra avvocati,

– az Olasz Köztársaság képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében E. Traversa és L. Pignataro, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 39. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelem előterjesztésére a N. Delay és az Università degli studi di Firenze, az Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) és az Olasz Köztársaság közötti, a felperes vendéglektori tevékenysége során szerzett jogainak elismerésével kapcsolatos peres eljárás keretében került sor.

Jogi háttér

A nemzeti szabályozás

3 Az olasz jogrendben létezik az általában „vendéglektornak” (lettori di scambio) nevezett idegen anyanyelvű oktató sajátos kategóriája, amelyre a Belga Királyság és az Olasz Köztársaság közötti kulturális együttműködésről szóló megállapodás, valamint az 1967. február 24-i 62. sz. törvény vonatkozik (GURI 1967. március 13., 65. sz.; a továbbiakban: 62/1967. sz. törvény).

4 A 62/1967. sz. törvény 24. cikke kimondja:

„(1) Megfelelően ratifikált kulturális megállapodások végrehajtásaképpen külföldi állampolgároknak egy évre szóló, a későbbiekben megújítható kinevezett lektori megbízatás adható, eltérve az 1958. március 18-i 349. sz. törvény 13. cikkének rendelkezéseitől.

(2) A kinevezés a Karokkal és a Tanszékekkel („Facoltà e Scuola") folytatott egyeztetést követően rektori határozattal történik, a tantárgy felelős tanárának javaslata alapján, aki a származás szerinti ország hatáskörrel rendelkező hatóságai által kijelölt három személy közül választ egyet.

(3) A szükséges iratokat a hatáskörrel rendelkező diplomáciai hatóságok nyilatkozatai helyettesítik, amelyek tanúsítják, hogy a kiválasztott személy megfelel minden feltételnek – az okleveleket is ideértve –, amelyet a származási ország egyetemén a lektori állás betöltéséhez megkövetelnek.

(4) Az előző bekezdésekben említett eljárást követve, továbbra is a megfelelően ratifikált kulturális megállapodások alapján, a külföldi állampolgárok a kinevezett lektori feladatokon túl nyelvi lektori, irodalmi lektori és idegen nyelvi feladatokkal is meg lehet bízni. E megbízatás a Ministro per la pubblica istruzione (közoktatási miniszter) engedélyéhez kötött.

[…]"

5 Az 1980. július 11-i 382. sz. köztársasági elnöki rendelet (a GURI rendes melléklete, 1980. július 31., 20. sz.) 28. cikke értelmében:

„Az érintett kar indokolással ellátott javaslata alapján […] meghatározott pénzügyi keretek között a rektorok a nyelvórákat látogató hallgatók nyelvgyakorlás iránti tényleges igényeinek kielégítése céljából, adott esetben a vonatkozó nemzetközi megállapodásokon kívül, magánjogi szerződés keretében is alkalmazhatnak igazolt és elismert, a Kar által ellenőrzött szakértelemmel rendelkező anyanyelvi lektort úgy, hogy a lektor és az órákat ténylegesen látogató hallgatók aránya nem haladhatja meg az 1/150-et. […]

Az első bekezdésben említett szerződések nem nyúlhatnak túl azon az egyetemi tanéven, amelyre nézve a szerződést kötötték, és a szerződés legfeljebb ötéves időtartamra évenként meghosszabbítható. […]”

6 A 33/88. sz., Alluè és Coonan ügyben 1989. május 30-án hozott ítélet (EBHT 1989., 1591. o.), valamint a C-259/91. sz., a C-331/91. sz. és a C-332/91. sz., Alluè és társai ügyben 1993. augusztus 2-án hozott ítéletet (EBHT 1993., I-4309. o.) nyomán az Olasz Köztársaság elfogadta az 1995. június 21-i 236. sz. törvénnyel (GURI 1995. június 21., 143. sz.; a továbbiakban: a 236/95. sz. törvény) módosított, 1995. április 21-i, 120. sz. törvényerejű rendeletet az olasz egyetemeken zajló idegennyelv-oktatás megreformálásáról.

7 A 236/95.sz. törvény négy fontos szabályt vezetett be:

– az idegen nyelvi lektori állás az 1980. július 11-i 382. sz. köztársasági elnöki rendelet 28. §-a szerinti formájában megszűnik, helyette az „idegen nyelvet anyanyelvként bíró nyelvi szakértő munkatárs” (a továbbiakban: nyelvi munkatárs) tisztsége jön létre;

– a nyelvi munkatársat az egyetemek (immár nem önálló munkavállalóként, hanem) magánjogi szerződés keretében alkalmazzák, amely rendszerint határozatlan időtartamra szól, és csak kivételes esetben – rendkívüli igények kielégítése céljából – kötik határozott időtartamra;

– a nyelvi munkatárs alkalmazása nyilvános kiválasztási eljárás alapján történik, amelynek részletes szabályait az egyetemek állapítják meg, saját szabályzatuknak megfelelően;

– a szerződtetett idegen anyanyelvű nyelvi lektorok, valamint azok a személyek, akiknek szerződése lejárt – leszámítva azt az esetet, ha a szerződést az adott személy alkalmatlansága miatt nem újították meg, vagy az állást megszüntették – előnyben részesülnek az új szerződés felajánlásakor, ráadásul a 236/95. sz. törvény 4. §-ának (3) bekezdése értelmében megőrzik a korábbi munkaviszonyuk ideje alatt szerzett jogaikat.

8 Az egyes egyetemek nyelvi munkatársainak anyagi juttatásaira vonatkozó sürgős rendelkezésekről és az egyenértékű oklevelekről szóló 2004. január 14-i 2. sz. törvényerejű rendelet (GURI 2004. január 15., 11. sz., 4. o.) 1. §-ának (1) bekezdése szerint:

„Eleget téve a […] Bíróság C-212/99. sz. ügyben 2001. június 26-án hozott ítéletében (EBHT 2001., I-4923. o.) foglaltaknak, a Basilicatai Egyetem, a Milánói Egyetem, a Palermói Egyetem, a Pisai Egyetem, a római »La Sapienza« és a Nápolyi Egyetemi Keleti Intézet […] nyelvi munkatársainak, volt idegen nyelvi lektorainak első

alkalmazásuk időpontjától kezdve a határozott időre foglalkoztatott kutatókéval megegyező anyagi juttatást kell megállapítani – kivéve, ha juttatásuk esetlegesen kedvezőbb –, a megtartott órák számával arányosan, figyelemmel véve, hogy a teljes munkaidő 500 órának felel meg; […].”

9 Az összes magánjogi szerződéses munkaviszony keretében foglalkoztatott nemzeti munkavállalóra alkalmazandó, a határozott időtartamra szóló munkaszerződésre vonatkozó 1962. április 18-i 230. sz. törvény (GURI 1962. május 17., 125. sz.) 2. §-a kimondja, hogy „ha a munkaviszony az eredetileg megállapított vagy utólag meghosszabbított határidő lejártát követően is folytatódik, akkor a munkaszerződést a munkavállaló első alkalmazásának időpontjától számítva határozatlan időtartamra szólónak kell tekinteni”.

10 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a vendéglektorok kategóriáját sosem szüntették meg.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 A belga állampolgárságú N. Delay egymást követő, ismételten megújított határozott időtartamú szerződésekkel 1986. november 1-je és 1994. október 31-e között vendéglektorként az Università degli studi di Firenze alkalmazásában állt. N. Delay kezdetben részt vett a nemzetközi kapcsolatok brüsszeli főhivatala által francia irodalmi és nyelvi lektorok számára szervezett versenyvizsgán. Ezután, mivel a sikeres pályázók között szerepelt, önéletrajzát a többi sikeres pályázó nevével egyidejűleg továbbították az említett egyetemre, hogy az válasszon vendéglektort a jelöltek közül.

12 1994. október 31-én N. Delay szerződését nem hosszabbították meg, mivel a neve már nem szerepelt a belga hatóságok által az Università degli studi di Firenzének továbbított listán.

13 1994. december 28-án, két, szakmai tevékenység gyakorlása nélkül töltött hónapot követően N. Delay határozatlan időtartamra szóló munkaszerződést kötött ugyanezzel az egyetemmel, amely szerződésre a nyelvi munkatársakra vonatkozó, 1994. január 1-je óta hatályos 236/95. sz. törvényt kellett alkalmazni.

14 Annak ellenére, hogy az N. Delay által ellátott feladatkör a korábbival azonos volt, az új rendszer szerinti javadalmazása alacsonyabb volt a korábbinál. Mivel nem sikerült megállapodnia az Università degli studi di Firenzével, N. Delay 2003. július 21-én keresetet indított a Tribunale di Firenze előtt, amelyben többek között azt kérte, hogy szerződését tekintsék 1986. november 1-je, vagyis az Università degli studi di Firenzével fennálló munkaviszonyának kezdete óta fennálló, határozatlan időre szóló szerződésnek. N. Delay lényegében azt szerette volna elérni, hogy részesülhessen a volt idegen nyelvi lektorok szerzett jogainak elismeréséről szóló, 2004. január 14-i 2. sz. törvényerejű rendelet által biztosított kedvezményben.

15 A Tribunale di Firenze elutasította a keresetet, többek között arra hivatkozva, hogy a vendéglektorok teljesen más csoportba tartoznak, mint az idegen nyelvi lektorok, és a vendéglektorokra továbbra is külön szabályozás vonatkozik.

16 N. Delay megtámadta az ítéletet a Corte d'appello di Firenze előtt, amely azon a véleményen volt, hogy nem egyértelmű, hogy a Bíróság C-119/04. sz., Bizottság kontra

Olaszország ügyben 2006. július 18-án hozott ítéletében (EBHT 2006., I-6885. o.) megfogalmazott elveket a vendéglektorok esetében is betartották-e; ezért az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A[z] [EK] 39. cikket és a másodlagos jogi aktusokat (többek között a [fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben] 2001. június 26-án hozott ítéletből és a [C-119/04. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben] 2006. július 18-án hozott ítéletből következő értelmezéseket) úgy kell-e értelmezni, hogy jogszerű a korábban határozott időtartamra szóló szerződéssel alkalmazott »vendéglektorokra« vonatkozó olyan (a 62/1967. sz. törvény szerinti) szabályozás, amely nem biztosítja a határozott időre szóló szerződés határozatlan időre szóló szerződéssel történő felváltása esetén a vendéglektor első felvétele óta megszerzett összes jogának védelmét, ami nem csupán az illetményemelkedésre, hanem a szolgálati idő figyelembe vételére, valamint a munkáltató által fizetett társadalombiztosítási járulékokra is kihat?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

17 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EK 39. cikk (2) bekezdésével ellentétes-e, hogy az alapügy felpereséhez hasonló helyzetben levő személytől, akinek határozott időtartamra szóló, vendéglektori munkakörre vonatkozó szerződését határozatlan időtartamra szóló, nyelvi munkatársi munkakörre vonatkozó szerződés váltotta fel, megtagadják az első alkalmazása óta megszerzett jogainak elismerését, ami kihatással van a javadalmazásra, a szolgálati idő figyelembe vételére és a társadalombiztosítási járulékok munkáltató általi fizetésére.

18 Emlékeztetni kell arra, hogy az EK 39. cikk (2) bekezdése értelmében a munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.

19 Az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartása – melynek az EK 39. cikk egy speciális kifejeződése – megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható (lásd többek között a C-303/05. sz. Advocaten voor de Wereld ügyben 2007. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3633. o.] 56. pontját).

20 Annak megállapításához tehát, hogy N. Delay-t hátrányos megkülönböztetés érte-e, meg kell vizsgálni, hogy a nemzeti munkavállaló esetében az alapügy felpereséhez hasonló helyzetben elismernék-e az első alkalmazása óta megszerzett jogokat.

21 Fontos rámutatni arra, hogy amikor a magánjogi munkaviszony keretében tevékenykedő nemzeti munkavállaló határozott időtartamra szóló szerződését a 230/62. sz. törvény értelmében határozatlan időtartamra szóló szerződés váltja fel, e munkavállaló számára biztosítják az első alkalmazása óta megszerzett jogait. Ez a kedvezmény nem csupán az illetményemelkedésre van kihatással, hanem a szolgálati idejére és a munkáltató által fizetett társadalombiztosítási járulékokra is.

22 Ahogyan azt a Bíróság már kimondta, a 230/62. sz. törvénynek kell az összehasonlítás alapjául szolgálnia annak megvizsgálásához, hogy a nyelvi munkatárssá átnevezett volt idegen anyanyelvű lektorokra vonatkozó szabályozás megfelel-e a nemzeti munkavállalókra vonatkozó általános szabályozásnak, vagy ellenkezőleg, annál alacsonyabb szintű védelmet biztosít (a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben 2001. június 26-án hozott ítélet 25. pontja).

23 Ha a nemzeti munkavállalók a 230/62. sz. törvény értelmében első alkalmazásuk időpontjától számítva részesülnek előmenetelük illetményemelkedésre, szolgálati időre és munkáltató által fizetett társadalombiztosítási járulékokra vonatkozó újbóli megállapításának kedvezményében, akkor a nyelvi munkatárssá átnevezett volt idegen anyanyelvű lektoroknak is részesülniük kell ugyanezen kedvezményekben az első alkalmazásuk időpontjától kezdve (a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben 2001. június 26-án hozott ítélet 30. pontja).

24 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a 230/62. sz. törvény nemzeti munkavállalókra történő alkalmazásának előfeltétele a munkáltató és a munkavállaló közötti folyamatos jogviszony fennállása.

25 Márpedig a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy N. Delay vendéglektori munkaszerződése 1994. október 31-én lejárt, és nyelvi munkatársi szerződésének megkötésére csak két hónappal később, 1994. december 28-án került sor.

26 Annak megállapítása, hogy folytonosság áll-e fenn az N. Delay által az Università degli studi di Firenze szolgálatában vendéglektorként és az ugyanezen egyetemen nyelvi munkatársként ellátott feladatkörök között, a tények értékelésére és a nemzeti jogszabályok értelmezésére egyedül hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata.

27 Ezen értékelés során a nemzeti bíróságnak elsősorban azt kell ellenőriznie, hogy a vendéglektorok és a nyelvi munkatársak által végzett szakmai tevékenység a feladatok tartalmát tekintve azonos-e, tekintettel többek között az idegen nyelv gyakorlására fordított órák pedagógiai meghatározására, valamint a hallgatók ismereteinek értéke-

lésére, másodsorban pedig azt, hogy a szóban forgó két feladatkör az olasz egyetemek azonos oktatási igényeinek felel-e meg.

28 Ha a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítaná meg, hogy az N. Delay által ellátott vendéglektori és nyelvi munkatársi feladatkörök között a munkáltatóval való munkaviszony ideiglenes megszakadása ellenére folytonosság áll fenn, akkor meg kellene vizsgálni, hogy hasonló helyzetben a nemzeti munkavállaló részesülne-e a 230/62. sz. törvény alapján szerzett jogainak az első alkalmazástól számított elismerésének kedvezményében.

29 Ami különösen a munkaviszony megszakadásának hatásait illeti, hangsúlyozni kell, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben 2001. június 26-án hozott ítélet 28. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy egyedül a jogrendszerek tartalmára, nem pedig azok formai jellemzőire összpontosító elemzés tárhatja fel, hogy azok összehasonlítható jogi helyzetben levő, de eltérő munkavállalói csoportokra történő alkalmazása az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának alapvető elvével összeegyeztethető vagy összeegyeztethetetlen helyzetet eredményez-e.

30 A fenti megfontolások alapján a feltett kérdésre adandó válasz az, hogy az EK 39. cikk (2) bekezdésével ellentétes, hogy az alapügy felpereséhez hasonló helyzetben levő személytől, akinek határozott időtartamra szóló, vendéglektori munkakörre vonatkozó szerződését határozatlan időtartamra szóló, nyelvi munkatársi munkakörre vonatkozó szerződés váltotta fel, megtagadják az első alkalmazásának időpontja óta megszerzett jogainak elismerését, ami kihatással van a javadalmazásra, a szolgálati idő figyelembevételére és a társadalombiztosítási járulékok munkáltató általi fizetésére, ha a hasonló helyzetben levő nemzeti munkavállaló részesülne e jogok elismerésének kedvezményében. A nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az alapügyben ez a helyzet áll-e fenn.

A költségekről

31 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 39. cikk (2) bekezdésével ellentétes, hogy az alapügy felpereséhez hasonló helyzetben levő személytől, akinek határozott időtartamra szóló, vendéglektori munkakörre vonatkozó szerződését határozatlan időtartamra szóló, idegen nyelvet anyanyelvként bíró nyelvi szakértő munkatársi munkakörre vonatkozó szerződés váltotta fel, megtagadják az első alkalmazásának időpontja óta megszerzett jogainak elismerését, ami kihatással van a javadalmazásra, a szolgálati idő figyelembevételére és a társadalombiztosítási járulékok munkáltató általi fizetésére, ha a hasonló helyzetben levő nemzeti munkavállaló részesülne e jogok elismerésének kedvezményében. A nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az alapügyben ez a helyzet áll-e fenn.

Aláírások